

A F R I C A

11. 5. sobota ÷ 2. 6. neděle

2002

Od: Petr Kulhánek
Předmět: Afrika
Datum: 31. března 2002 19:36

Letíme do Cape Town (Kapské město), prohledáme si ho, pak Mys dobré naděje, pak jižní laguny. Pak Durban, pak zemi Zuluu, pak Kimberly - diamantové doly. K tomu nějaký národní park, možná Kanon krokodýli reky. Na zpáteční cestě prohlídka sídelní Pretorie. Odlet z Johannesburgu zpět.

1. LH 3287 W 11MAY PRGFRA HK4 18.35 19.45 SA
2. LH 572 W 11MAY FRACPT HK4 22.20 11.35 SA
3. LH 573 W 29MAY JNBFRA HK4 19.25 05.40 WE 2
4. LH 3266 W 30MAY FRAPRG HK4 08.15 09.15 TH 2

PRG = Praha
FRA = Frankfurt
CPT = Cape Town
JNB = Johannesburg

2) Očkovaní. Povinné není žádné. Ale dobře je mít

- tetanus
- žlutou zimnici
- žloutenku A
- žloutenku B
- tyfus
- jíst antimalarika týden před, v průběhu a týden po.

Víza. CCa měsíc předem budu potřebovat pasy pro vízum do JARU. Namibie se u nás sehnat neda, nejbližší v Moskvě. Schůdnější a bezpečnější bude Pretorie přímo v JAR.

Od: Petr Kulhánek
Komu: Břeň David (K302); Pašek Jan (ALD); Břichnáč Pavel (KOM); Kaizr Václav (K302); Havlíček Ivan (Atelier); Vavrínek Havlíček
Datum: 5. dubna 2002 8:09
Předmět: Afrika

Zdravím,
definitivní obsazení výpravy:

1. Petr Kulhánek
2. David Bren,
3. Jan Pašek,
4. Václav Kaizr,
5. Pavel Břichnáč,
6. Ivan Havlíček,
7. Vavrínek Havlíček.

Let 1-5:

1. LH 3287 W 11MAY PRGFRA HK4 18.35 19.45 SA
2. LH 572 W 11MAY FRACPT HK4 22.20 11.35 SA
3. LH 573 W 01JUN JNBFRA HK4 19.25 05.40 WE 2
4. LH 3266 W 02JUN FRAPRG HK4 08.15 09.15 TH 2

Povšimnete si prosím změny odletu.

Prosím všechny o urychlené dodání pasu (v pondělí) kvůli vízum do Republiky Jižní Afrika. Ivan a Vavra letí jinými éry (zatím není jasné kterými), sejdem se v Cape Town.

Petr

Sobota, 11. května 2002

Odlet z Prahy – Boeing 737-300 Schiphol – spánek v kulaté kožené židli, vypnutá obrazovka, Vávra zmizel prohlížet letiště. Boeing 474 – fialová karta, sedíme u okénka, noviny přes hlavu brání světlu z letadla. Západ slunce za hradbou mraků; Venuše; Jupiter je od Venuše nalevo – nad ní. Mnoho hvězd. Neorientuji se. Oblaka mizí; výška 33 000 stop ~ 10 100 m; rychlost ~ 900 km / hod; Spika nad křídlem; Scorpion se posouvá nad nás a jeho ocas míří na α , β Centaura; neustále se dole objevují města – svítí cesty a domy – AFRIKA. Postupně mizí světla – SAHARA DESERT.

Neděle, 12. května 2002

Okolo rovníku – bouřka – na západě ohně oranžového světla jako prskavky pod dekou. Neustále svítí hvězdy. α , β Centaura jsou pořád na stejném místě. Jen se mění směr jejich spojnice vůči obzoru. Když jsem je viděl poprvé, byla rovnoběžná s obzorem; na konci noci jsou nad sebou. Spika je vidět nad křídlem, zbytek Virgo je nad obzorem. Svítá. Afrika v mlze. Pod námi je řeka. Klikatá a hnědá. Jsme nad Zimbabwe. Přistáváme v Jo`burgu. Je mi blbě ze ztráty výšky. Málo piva a hutná snídaně. Něco přes hodinu na nádraží letadel v Jo`burgu. Svítivou zelení černoši odění do modrých plastiků zbytky letu sbírají. Čekáme. Po vzletu dlouho nic. Pod námi krajina jak červená grafika. Cihlová červená; skály málokde, všude rovina – někde bílé fleky jako vápenec rozlitý – dnes bych řekl jako tučňáci hovno (13. 5.), ale zatím to nevím. Kolečka – farmy zavlažované, vše dole je červenozelené – hnědé, dělení mezi plochami je bílé v cestách, hnědošpinavé v řekách a nepravidelně čtyřúhelníkové v parcelách. Mlha v údolích jako chomáče vaty. Obzor rozplzlá nejasnost bílé, žluté, oranžové, růžové, špinavé modré a vodně parní – svěžest v zimě mlhy – venkovní teplota -54 °C. Jsme pořád ve vzduchu. Nevšiml jsem si přeletu nad Kimberley. Hory pod námi. Přistáváme. Do moře? Otáčíme se nad vlnami a dosedáme na asfalt Cape Town. Schůdky v lexanovém tunelu jak Ruzyně z 60-tých let. Paráda – návrat do týdeníků se sovětskými delegacemi. Akorát barevně. Přivítání krásnou mladou černoškou v uniformě imigrační úřednice: „Have a good holiday(s)!“ Prohlížeč zavazadel, který nás opravdu už vpustil do jihoafrické vsi, si jen prohlédl imigrační formulář a popřál nám šťastný pobyt. (Asi jsme ho vyplnili přívětivě). Čekáme na zbytek výpravy. Nuda; neustále odcházím zanechávat v kanalizaci Cape Town's airport residua holandského piva. Přilétá Boeing 747 Lufthansa. Vidím (snad) vystupujícího Petra a Davida.

Hodina nervózní pauzy. Vybíhají chlapi z FELu – jásáme. Řečný Jarry nás odváží taxálem do Oak Lodge 21 Breda street. Chtěl by nám (za naše prachy) sloužit po příští dny – kulový. Stolová hora – pastelky – neumím. Rotující Cableway. Zima; mlha; svišti, kteří jsou vlastně

damani. Ochočené lázeňské veverky. Table Mountain – bílorudý pískovec, vřes a africké křoviny. Slunce jde naopak. Cirry – mlha. Zubatě štítová hospoda, lanovka; cesta dolů. Švýcarští výrobci lanovek nás nenechali padnout do skal. Davidova cesta zpět. Pro jistotu jinudy, než jsme přišli. Pták s dlouhým ocasem na africkém křoví. Nečeká na pomalé fotografie. Cesta dolů ze Stolové hory nalezena. David nedostane do držky – jsme unaveni. Večer, po sprchách – nečekaný zážitek. V černošském baru plném masek kulečník, pouze pozorovací. Kreslím masky na zdi. Veselost. Amstel transformuje do místního „Castle lager“. Spánek.

Pondělí, 13. května 2002

Informační středisko – cesta do města – jistota odjezdu v 13.00 do Cape of Good Hope. Ztratili jsme Petra, Vaška, Honzu a Davida. Jdeme úplně jinam. Autobusové nádraží – opět tržiště, Church of the St. George se skvělým vstupem. Opět infocentrum a seznámení s Peterem. Peter's first language is Africans; the second is English ... taky umí několik „black languages“. Odjíždíme.

Nezapomenout mléko z ledničky (nejlépe vyzvednout). Samozřejmě jsme ho tam nakonec nechali a odjeli pryč bez mléka. Peter je profesionální průvodce. Vysvětluje nám, kde všude je akreditován. My mu to nevysvětlujeme (kde jsme akreditováni my). Cape of Good Hope. Kabely ze žele vyvržené z moře. Baboons are dangerous. Pštrosi tady nejsou pštrosi, ale ostrichs (speloval Pavel). Mlha. Opět mraky turistů, kabelové hnusy z moře vyvržené; vlnová tříšť. Proč z toho je taková atrakce? Autobusy turistů, snad se i vyfotíme. Pavel mi bere hračku (jeho, se kterou si chci hrát já).

Cape Point – maják, mlha, strašlivě opojná vůně eukalyptů a okolních afrických kytek a křáků. Zavlhlo. Pavel mi bere hračku. Vidím na jih se Sluncem v zádech. Mlha nad mořem. Na jih je jen moře. Slunce mizí v mlze na severu. Pštrosi odcházejí ke krajnici a pózují Pavlovi. Jízda s Peterem, jarským to vozatajem. Vozí nás se zapřením. Tvrdí, že mu nevadí, když jsme přišli o hodinu a půl později, než jsme podle něj měli. Pavlik má prázdné uši. Tučňáci. Pereme se o Pavlikovu (pupíkovu) hračku. Měl čůrek na hlavě. V dešti jsme dojeli domů. V e s e l ý v e č e r. Přišel černoš – chca do baru vstoupiti. Pavel: „Tam je closed, musíš around“. Pavel je „stupid“ (© David). My nemáme GPS (ku) – tak to budem krokovat.

Úterý, 14. května 2002

Odjezd do botanické zahrady v Cape Town prostřednictvím informační kanceláře a jejich drivera. 13.00 si dáváme jako limit, kdy pro nás má přijet – cycades – kytky, které tu jsou už 200.10⁶ let. Petrovi je blbě z ruských trpaslíků. Prožil veselou noc s bostonskými kamarády.

Vypráskal baterku ve foťáku – Pavel frfle. Nádherné dopoledne. Tchoři běhající v trávě. Driver nás vysazuje na výpadovce Hitch-hiking is dangerous.

Skupinujeme se: Petr, já + Vávra a zbytek + elektronika. Na šestkrát dojíždíme cca 100 km. Druhý kluk nám ukazuje vyhlídku na Cape Town – poslední pohled zpět z hor – dál už les a kopce a občas pštros. Neproniklá stromy krajina je zorána, posečena, zaseta etc. Všude ploty podél cesty. Pak bingo – kudrnatý Canopy King nás odváží na jeden záťah cca 300 km. Je cca 18.30, jsme vysazeni u benziny – tam je světlo, dávejte si bacha, abyste něco ještě chytli. Po cca 20 minutách nás nakládá holandský Jihoafričan a odváží nás před backpackers do Mossel Bay. Ubytování, večere v Ostriches Speciality PUB. Předkrm jsou nasekané choboty z calamarů. V malé panákové skleničce skvělá česneková pomazánka (?) Čerstvý toustový pěnový chléb a máslo nevíme kam namazat. Rozhodli jsme se peníze ušetřené za dopravu projíst. Tedy po dvou pivech vybírám z vinného lístku bílé sladké v kulaté láhvi s německy znějícím názvem. Přinášejí steak z ptáka. Chipsy jsou lehce moučnaté. Nenecháme si odnést nedopitou láhev a odnášíme si ji sebou. Pták, ze kterého nám medium opražili (na radu Petera včerejšího) 2 cm tlustý kus růžového masa, byl skvělý. Vávra ho pak v noci nechá on the loo, ale zatím to neví. Spíme v pokoji s velrybou.

Středa, 15. května 2002

Ráno vaříme čaj a prší (jen chvíli). Na třikrát jsme vyvezeni do George. Tam zamrzlo. Skoro tři hodiny beznaděje na dálnici, mezi černošskými ghety, kde nevíme proč, nám nikdo nestaví. Nakonec skvělá nabídka jihoitalsky vyhlížejícího chlapíka, který nám najde Queen's street 42 a nabízí odvoz až do Port Elizabeth. Nechali jsme ho odjet. Kluci už tu byli – prý ráno – nechali nám vzkaz, že večer přijedou ze sloní rezervace. Ubytováváme se v Peregrin's backpacker's No. 16. Unavená chůze městem. Obchody – slunná Itálie. Náměstíčko s mobily vodními. Posíláme pohled tetě. Chůze k přístavu. Jacht Club for members only. Do přístavu zadním vchodem. Barevné kamenictví a mastičkářství. Příští jízda katamaranem k moři v 17.00. Okamžitě platíme 40 randů za xicht a nalodujeme se. Západ slunce z moře. Měsíc, Venuše, Merkur, Jupiter a Mars. Sirius v zenitu. Poznáváme Crux a Magelanova mračna (později se ukáže, že to poslední je omyl). Orion je lehce nahnut na pravé rameno. M 42 je vykocena nahoru. Vyjevenost. Takovou oblohu neznám. Je tu všechno naopak. I zámky ve dveřích jsou montovány opačně. Opačně vše. Setkáváme se všichni v Queen 42 a večer hledíme na oblohu. Omega; Centaurus A. Mléčná dráha je plná několika mnoha mlhovin a hvězdokup, které nikdo nezná. Ledka nad mapou jižní oblohy. Centaurus A je vidět i bez dalekohledu.

Čtvrtek, 16. května 2002

Ráno. Stop do rezervace Tsitsikamma. Už si nepamatuju bukvy. Černošský minibusek odváží Petra + Honzu, kteří nám – mně + Vávrovi – nechají zastavit do ptačí rezervace – Tsitsikamma – neví ani řidič, kam má jet, ale za 20 randů na xicht nás zaveze až před bránu do parku. Krosny necháváme opřené o olejový radiátor sroubené vrátnice u černocha v kroji strážce parku. Dostáváme plánek a doporučení, abychom šli hned doprava hvozdem, nemáme-li auto. Po zhruba hodinové procházce mezi liánami a křovisky se stromy, které dosahují do nebe, potkáme moře.

Moře je modré a vyhazuje ze sebe pěnu a hučí. Balšámové louky, přes něž kráčíme, voní, všechno kolem bzučí, píská, vrká, hvozdí a papouškuje. Velcí zelení ptáci s dlouhými černočervenými ocasními péry piští a skotačí v liánách. Bublají. Chůze loukou, hvozdem, bahnitou stezkou s červenoskořicovým blátem, kterým turisté barví svými podrážkami bílé kameny v cestě, chůze po dřevěných schůdcích, pak jen climbing po šutrech, pískovec, břidlice, rula, křemenné žíly, bahnitá mořská pěna po odlivu.

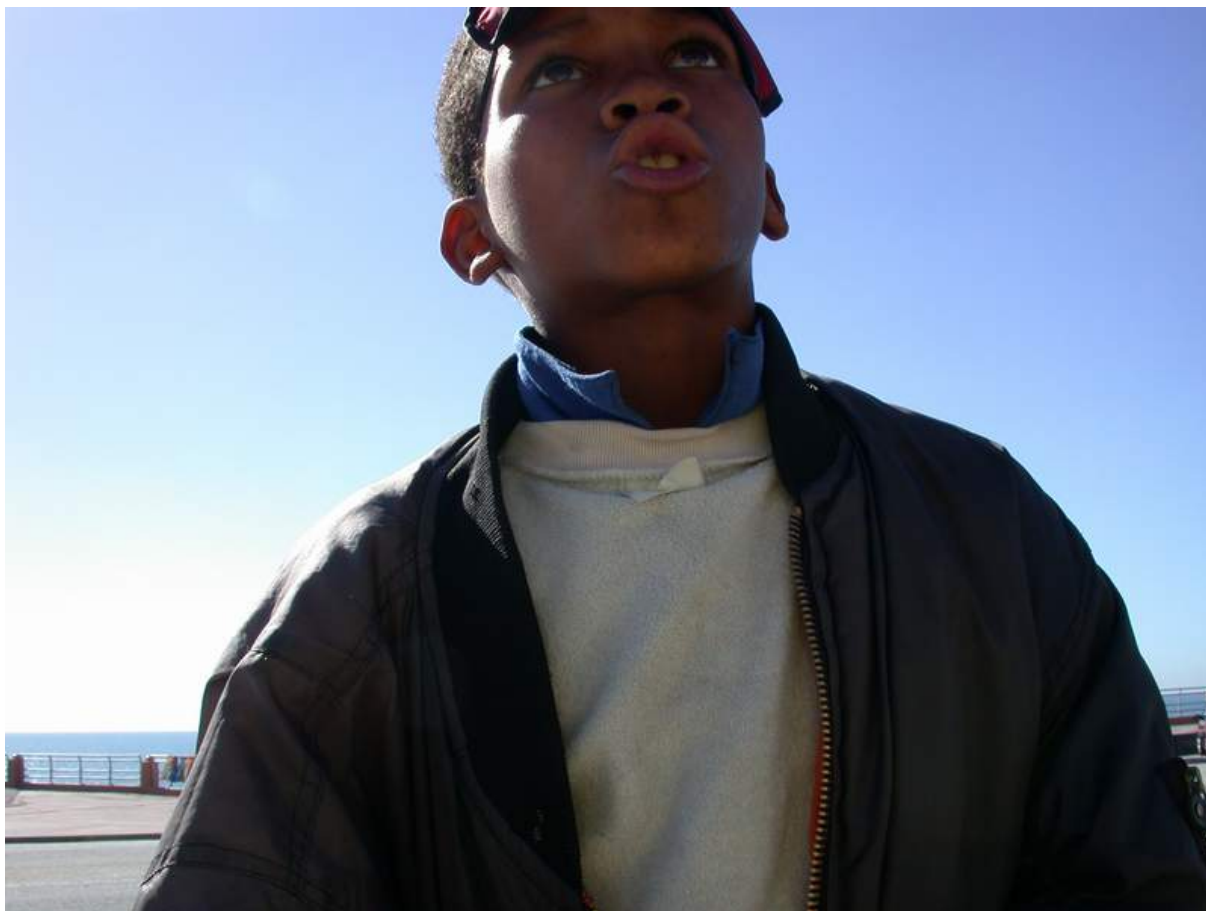
Guanogrote – po asi 100 m do hloubi skaliska řapeme ve vodě, bahno smíšené s hovny turistů. Skálolení mezi velkými šutry – některé jsou velké jak barák. Většinou mají vymleté dolíky po kamíncích s vodou. Vodopád – studená temná voda odněkud ze severu. Jezírko s hladinou nehnutě olejovitou pěnovými vlnkami. Moře vrací kopcům jejich vodu zpět. Krabi klepetující svoji důležitost a netečné škeble. Hromady pěny. Každá vlna je neopakovatelně nová a jiná než všechny předchozí a všechny budoucí. Vůně soli. Sůl je všude. Cesta zpět. Opět a znovu balšám, vrkot pralesa a příboj mezi břidlicemi a pískovcem. Mastňácká kolonie – domky sroubené pro výhledníky na moře. Loučka pro stany s prefa krby, aby trávníček zůstal svěží a bez vypálených děr. Všichni máme zběsile mokrá záda – mně se propotil bařůžek až na mapu jižní oblohy. Vzhůru po serpentíně z asfaltu. Staví nám v půli kopce černoušek v osobáku. Uklízí papíry a formuláře (asi podnikatel) ze sedadel, abychom si měli kam sednout. Vejdeme se všichni. Úplně automaticky nám nechá na bráně naložit krosny a veze nás do Port Elizabeth. Cestou stavíme u mostu. Má tu na benzině nějaký kšeft – customera. Jede jen asi 40 km před PE, ale tuto štaci odvolává mobilem, aby nás mohl dovézt ještě asi o 100 km dál a najít nám místo, kde se setkáme se zbytkem skupiny. Prsí se, že by mohl dělat v PE ambasadora, jak to tu zná – přijel s námi až před barák. Cestou anglicky nadával a pouštěl nám afrikánské rádio, ve kterém sověti střílejí povstalce v Čečensku. Dost komplikovaně jsem mu vysvětloval, že to není naše armáda – Rusko a Česko mu splývá.

Ubytování, chůze několika ulicemi a večere na černošské svatbě. Bazének uprostřed jídelny. Nadkryto vlnitým plechem. Můžeme si vybrat buď z lístku – objednané jídlo, nebo z příručního bufetu, a tam cokoliv v jednotné ceně 42 R / talíř. Objednáváme uzeného salmóna a calamary. Dlouho se nic neděje. Volíme bufet. Saláty, zelový, mrkvový, bramborový, gratinované ryby a něco z moře – je to již v takovém stadiu úpravy, že se těžko pozná, jak si to skotačilo a vypadalo, když se to staralo samo o sebe. Vše je velmi chutné. Z druhé porce bramborového salátu vyobcovávám vajíčka. Salmóna asi sežrala svatba, je nám nabídnuto něco místo toho – snad šunka a vše má být podle tlustého pingla very tasty. Souhlasím. Přináší talíře s kozím sýrem, šunkou, krabím masem v těstíčku, smaženými škeblemi, roštovanými chobotničkami, rajčaty, salátkem a něčím, co vypadá jako květák, ale asi to byla ryba. Chobotničky zakapané fialovou majonézou jsou opravdu very tasty. Pak konečně zacitronování calamáři v zelovém listu s čerstvým salátkem a několik lahví sladkého bílého (dry – prý) vína. Káva. Pingl vypadá, že ho otravuje, když chceme platit. Petr se ptá, zda by nám ještě nakonec nemohl zajistit nějaká tančící děvčata. Nemohl – odpovídá sice vesele, ale rezolutně. Asi již mimo náš účet se dorážíme, už spíš z rozežranosti, svatebním dortem s bílou krémovou náplní. Nakonec to celé vyjde cca 80 R / člověka, což je velmi slušné. Tentokrát již vše ponecháváme v trávicím traktu a dlouhá noc je před námi. Jdeme s Petrem spát cca v 03.30 a filosofujeme o budoucnosti výpravy.

Pátek, 17. května 2002

Ráno Petr spí, všichni ostatní se jdeme podívat do oceanária (zatím jej jen najít) a koupeme se v Indickém oceánu. Fotím.

Do backpacker's přicházíme v cca 12.40 a Petr předává velení – Pavlovi, něco Davidovi a já jsem pochytil Auroru. Všichni na delfíny a na hady a na ještěrky a na sealy a na pinguiny a na všechno ostatní, co má cokoliv společného s mořem. Fotím. Večeře v pajzlu naproti, s pihatou servírkou a výhledem na západ slunce nad mořem. Merkur očima z lokálu. Večeříme nasekanou ovečku s rejží a pálivými omáčkami tří barev a milionu chutí. Ovečka je přinesena v litinovém kotlíčku s pokličkou a omáčky ve skleněných mističkách. Rejže je zvlášť. Dojídám po Vávrovi, opět operuje. Pivo. Cesta domů pláží. Dětské hřiště, opičí dráha. Brain Shifting. Pěší návrat ze špitálu. Kupodivu nacházím cestu po čuchu a podle hvězd, které znám dva dny. Večer memory is coming. Snad spánek, zítra sloni.

Sobota, 18. května 2002

Švábi v koupelně mezi kartáčky na zuby ostatních cestovatelů – po jedné v noci. Něco málo spánku, snídaně a opět černoušek s mikrobusem. Cesta domkovými koloniemi – rovina se suchou trávou, skořicovým prachem, vrakovišti, a po opuštění apartheidu, s novými školami, kam dnes černoši mohou chodit. Brána do parku se dvěma sloními lebkami. Zpočátku jen křoví, prach a studený vzduch oknem dovnitř. Je skoro 11.00 a sloni nikde. Prý až bude slunce vysoko, tak přijdou k vodě. Ani u jednoho ze tří napajedel, které jsme minuli, však není ani sloní hovno. Kupodivu se mi zdá, že nesmrdí. Ale asi se soustředím na jiné věci. Brzdíme vedle divokých chlupatých prasat. Spásají sušinu (?) a klečí přitom na předních nohách. Při vstupu do parku náš černoušek zajel ke křoví a kus utrhl. Nabízí nám k ochutnání sloní jídlo, taky se z toho vyluhováním ve vodě po tři dny na slunci dělá lék na spravení žaludku. Vašek a Honza to ochutnávají, vzápětí Vašek plive tu lahůdku z okna. Podle vůně, které zůstává v autě, je to hořkokyselý hnus. Z prvního slona vidíme jen vršek. Je daleko a ve křoví. Ale už víme, že tu fakt jsou. Pak okolo prochází sloní stádo k vodě. Nejmenší sloneček má jen asi 3/4 metru a ti velcí jsou dvakrát větší než náš mikrobus. Je jich moc. Všude jsou sloni. Přísný zákaz vylézt z auta. Fotíme vyklonění z oken. U druhého napajedla sloni procházejí asi metr od nás. Mají chlupaté choboty, opelichané ocásky a uši jako velké zelné

listy – každé ucho má alespoň metr. Procházejí si mezi auty a nedávají znát, že by jim turisté nějak vadili. Sloni nás ignorují. Jdou si hrát s dětmi k vodě. Okolo nich nervózně proběhne bradavičnatá svině s mladými. Všichni jsou ticho. I ve všech ostatních autech. Sloni cákají, houpou choboty a ovívají se ušima. Je to jak na výletě u vody. Asi po půl hodině jedeme dál. Lookout – vyhlídka z vrcholu kopce do kraje. Oběd samoobsluhou z kufru auta. Kanystr orange juice a bramborový salát s nějakým celerem, mrkví a majonézou. Housky se sýrem a salámovou šunkou. Sloni v dálce, všude až na obzor zeleno, ostré bodlinaté keře, občas rezavá hlína, nebo jen tráva. Keře jsou vyschlé. Pštrosi. Jeden sedí přímo uprostřed silnice. Fenek. Opět bradavičnaté prase, dvě. Několik antilop – kozy se zatočenými rohy, které náš černoušek poznává podle prospektu, co nám dali u brány. Pták připomínající volavku se jmenuje secretary bird – prý podle klotových rukávů. Při zastávce u vstupní hospody inflace dojmů. V restauraci na zdi je hlava největšího slona – ale jen hlava – tváří se vycpaně a netečně zírá skleněnými očima. Venku v cákátku opět sloni a čuníci s chlupatou tlamičkou. Mají huby jako africké masky. Únava. Spánek cestou zpět v autě – až na řidiče a Pavla, který to fotil, usnuli snad všichni. Balení, marná snaha o koupí pohledu s pohledem na město. Maják, rychlý západ Slunce nad přístavem. Pyramida.

Fotíme si backpacker's ubytovnu. Relax na dvorečku, Petr si hraje s propiskou – je v ní mnoho součástek. Odjezd autobusem do Durbanu. 18.30 – noc. Plážová hudba, dost komplikovaná akreditace na palubě. Nejprve nám černá slečna pomůže opsat veškeré údaje z našeho lístku do nějakého formuláře – seznamu cestujících – a pak nám druhý řidič naše lístky sebere. Polystyrénové kafe. Přes okno jsou v noci vidět Magelanova mračna. Jižní kříž se přiblížil obzoru. Spánek pod erárními dekami.

Neděle, 19. května 2002

Durban – chůze z autobusáku. Ptáme se policajtů na cestu a ti Pavla někam posílají. Atriový backpacker's; lázeň; konzervy z krosny; antimalarika, brufen, čaj a odchod do vsi. Pláž. Indický oceán s plachetnicemi, pískem, černými dětmi a Ruskou, které vadí písek z Petropavlovy rvačky na její dece. Koupačka. Slivovice na břehu Indického oceánu. Obrovské lodi na horizontu – jako papírové kulisy na konci divadla.

Durban je pro nás prozatím městem pláží a hotelů. Sámoška – burákové máslo bez kočičky, voda, banány, ze kterých jsme odehnali švába, pixla fazolí v tomatě a pak piknik na dvorku u backpacker's. Rozpačitý o'ukávací přístup na konferenci. Honza, Vašek, David a Petr dostávají taštičky, ve kterých je vše, včetně pozvánky ke starostovi. Čteme si program

syllabu. Zajímavé věci jsou v pondělí, úterý odpoledne a pak snad budeme moci ve středu na zvěř (zhlédnout). Musíme zjistit kolik stojí doprovodný program pro doprovázející osoby – nejsme zde oficiálně akreditováni. Vstupní recepce – terasa s bazénem ve třetím patře hotelu Holiday Inn Garden Court. Ryba v marinádě s kari a papričkami. Rýže se škeblemi a něčím, co má očička. Trojúhelníčky těstíčka s pálivou náplní, asi zelí, papričky a opět rýže. Africká zemlbába, kuličkové máslo. Plátkovaná srnečka uzená, africká. Pivo, víno, kafe není – koláčky s banány, jahodami, zeleným a bílým a červeným melounem, vinné bobule, punčák, opět juice orange. Víno bílé africké. Noční pláž. Vlna na molu se mívá s mým chápáním země pod nohama – rybáři v noci na molu. Dlouhé pruty, černoši ve tmě. Teplá pláž. Příjemný večer na balkoně našeho hotelu backpacker's Prince Edward. Měsíc má hlavu dolů – ale už mi to nepřipadá divné – na terase konferenčního hotelu bezpečně poznáván Canis Major visící hlavou (Siriem) dolů.

Pondělí, 20. května 2002

Úprk na konferenci. Úvodní proslovy celebrit o přínosu Republic of South Africa výzkumu a aplikacím dusty plasma. Zařazujeme se mezi účastníky a platím 46 USD za středeční večer do Games Tala. Jsme respektováni jako doprovodné osoby. Konference je plná Indů; Američanů; Japonců a Rusů. Ostatní se těžko zařazují. Snad všechno ve Vesmíru je dusty plasma. Fascinující přednáška profesora Mihály Horányi z University of Colorado o dusty plasma in the Solar System. Kosmonaut Jurij Baturin hovoří o experimentech na ISS. Hubertus M. Thomas z Max Planck Institutu popisuje pokusy s prachem melaminoformaldehydu a nylonu prováděné od r. 1997 společně s Rusy a srovnání s týmiž na zemi a na ISS a parabolických letech. Solitony a oscilony, nelineární vlny, docela dost teorie, ze které se dají pochopit principy jevů. Angličtina je vyjma ruské, docela stravitelná. Všichni se snaží si porozumět. Hovoří tedy velmi jednoduše.

Polední pauza – Vávra, Pavel a já vyběháme k moři Indickému, které je 200 m od hotelu, ostatní o dvě patra výš na sponzorovaný oběd. Odpoledne postery, oficiálně akreditovaná část naší skupiny jde potřást rukou starostovi Durbanu [Da:rben] a my zbylí vaříme brambory + cibulí + rybu z pixly a pereme špinavé prádlo pro všechny – je toho zatím jen jedna pračka. Večeříme na balkoně brambůrky s křehkou rybkou na cibulce v plastických talířích a nevzrušeně registrujeme Měsíc jdoucí oblohou opačně a hlavou dolů. Pod balkonem sviští auta plná černochů, která, jako všechno tady, jezdí po nesprávné straně silnice. Večer v baru. Kolik vajíček snese 9 slepiček za 9 dnů, když 1,5 slepičky snese 1,5 vajíčka za 1,5 dne? Disperzní relace. Měsíc je plátek citronu do nápoje tmy.

Úterý, 21. května 2002

Durban. Vstáváme v 7.00, abychom naběhli na 8.00 do infocentra, kde nám včera večer slíbili, že zajistí výlet na žraloky. Dostáváme tentýž prospekt, co den předtím a radu, abychom si najali taxíka; zdá se nám to jednoduché. Když ani po několikáté taxikáři nevědí kam nás vlastně zavézt, konečně za tržnicí nacházíme správné taxikáře, kteří jsou ochotni nás zavézt za žraloky. Je to zhruba 10 km za městem – Umhlanga – kousek na sever – zaplat'pánbůh našli správnou čtvrť či městečko, podle jejich další orientace však nabýváme dojmu, že nejen neumějí číst – první velkou odbočku z dálnice s cedulí do žraločí stanice (Natal shark's board) suše přešli – ale že snad ani nemají řidičák. Dopravní značky, které pro nás velmi jednoznačně odkazují na žraločí logo, naši vystřihaní černoušci ignorují. Na křižovatce se pak ptají vedle jedoucího řidiče a s klidem přejíždějí do protisměru. Po několika našich korekcích

najíždějí na parkoviště žraločí stanice jednosměrkou opačně. Žraloci. Videofilm na hodně široké plátno – několik pláten. Voda všude kolem. Žraloci jsou vlastně to jediné, co má v moři hlubokou minulost a neustále obrovský respekt. Žraločí tělo je dokonalé – elegantně designovaná mořská čistírna. Řídí se převážně jen podle čichu a sluchu – jejich oči jsou přizpůsobeny na mořskou tmu. Žralokovi naroste během jeho života až 30 000 zubů, které mu zvenku neustále vypadávají a zevnitř dorůstají. Jejich kostry jsou jako pohádkoví draci. Film končí – pokračování na dvorečku, na nerezovém stole na kolečkách leží kladivoun a tygří žralok. Černý Ind v brýlích povídá o žralocích před námi – kladivoun má 16 kg. Černoš v bílém plášti a zelených rukavicích žralokovi rozřízne břicho a postupně ukazuje, co je uvnitř. Obrovská játra. Žaludek obrátí naruby a jeho obsah vyklepne do oranžového plastického lavoru. Kostí nějaké ryby, nedefinovatelná krvavá směs. Puch rybiny – připomínající špatně myté rybí tržnice – a přilétají první mouchy. Žralok má velmi malé srdce. Srdce kladivouna leží na nerez. Ještě předváděčka vypreparovaných čelistí a závěrečný tleskot přihlížejících. Můžeme si vše prohlédnout zblízka.

Fotografuji a po chvíli mi přestává vadit puch rozpáraného žraločího břicha. Jeho kůže je na omak ostrá, ale jen v jednom směru. Žraloci na slunci postupně schnou. Much přibývá.

Prohlížíme si vypreparované čelisti. Postupně to však všechny omrzí. Některé děti ještě hrají vyděšenost, jsou zavřeny u pomalované stěny do žraločí klece pod plastikovou maketou bílého žraloka, ale i to postupně utichne. V nezbytném místním krámku kupujeme žraločí zuby v igelitáku a jelikož je asi půl jedenácté – našim taxikovým autoanalfabetům jsme řekli, ať pro nás přijedou ve dvanáct (ale moc tomu nevěříme) – vydáváme se něco stopnout zpět do Durbanu. Po asi hodinové procházce vilovou čtvrtí se opět vracíme ze systému slepých ulic do místa, odkud jsem vyšli. V momentě, kdy se odevzdaně chystáme opět na kopec, k imaginárnímu kontaktu s našimi taxikáři, nám zastavuje minibusek, který slibuje, že budeme na oběd v Durbanu. Nasedáme. Pavel domlouvá cenu na 80 R a spokojeně se vracíme k banánům. Vystupujeme, ale řidič chce naráz dalších 70 R navíc. Dáváme mu celkem stovku a posíláme ho nadávajícího zpět do reality. Čtyři šťastnější (?) z nás odcházejí na konferenční oběd, Pavel a Vávra vaří brambory a hovězí konzervu s cibulí pro nás zbylé tři. Já přesypávám fotky a posléze jdu míchat cibuli. Relax. O půl druhé odcházíme do hotelu na konferenci s počítačem a foťákem, kdyby něco z toho chlapci potřebovali. Technologické využití prachového plazmatu a výroba plastických krystalů nás dnes opravdu příliš nezasáhly. Postery – všichni živě diskutují. Odcházíme se vykoupat do Indického oceánu. Rozbil jsem hodinky o dlažbu vysvlékaje košili. Pak v několika skupinkách cesta opět k banánům a

večerní pracovní snahy o vytvoření nové reference o této cestě pro budoucnost, kdy ani my sami, bez podpory digitechniky, nevyvoláme své vzpomínky z vlastní paměti. Všechny baby v Durbanu mají velké prdele.

Středa, 22. května 2002

Ráno pokus o navýšení své informační hodnoty na téma dusty plasma v astrofyzice a kosmologii. Bohužel tutu klíčovou přednášku, co do obsahu, probírám s dětmi v kroužku. Podle Davida to ten nešťastně senilní Němec probírá asi taky někde v kroužku. Bludný Holanďan kreslí své vzory na papír před vyprazdňujícím se sálem. Po půl jedné odjezd třemi velkými autobusy – úplně celá konference – do Tala Private Nature Park. Přešlapování u vstupu – vstupní džus s ledem na šťopce. Nasedáme do vozítek s plátěnými dvířky a střechou. Vozítek je moc a každé jede jinam. Impaly; bradavičnatá prasátka. Naše první žirafy. Dalekohledem jsou vidět, ale na fotkách je jen hlava nad korunami stromů. Ibisi na kaktusech. Antilopy, zebry a pštrosi. Jezírko s nejnebezpečnějšími zvířaty v jižní Africe – hrochy, z nichž je vidět jen vršek hlavy a hřbety. Začíná se stmívat. Nosorožci s dvouměsíčním několikametrákovým prckem. Vyložení expedic u restaurace s rákosovou střechou, příhradovými vazníky z africké kulatiny. Asi hodina rozpačitého očekávání čehokoliv. Bubny, tma, a v ní černoši v šustících sukýnkách. Xichtí se a vyvalují oči, vykřikují cokoliv – podle Davida je každá píseň jiná. Nejsem si jist, že to jsou písně. Spíše očekávám, že budou každou chvíli, vzápětí po výhružných mailech, brát rukojmí. Debilně – senilní a arogantní Rus nám natáčí reflektor, který dosud mířil do jezírka, všem do očí. Odvádí jej sličná černoška v modrém livreji. Rus jí líbá ruku a zajisté je přesvědčen o své nenahraditelné hodnotě pro zbytek lidstva. Chceme se dívat na oblohu, ale ruský debil nám to svým počínáním zakázal. S igelitkou v ruce věje konverzační věnce s kosmonautem Baturinem. Baturin podepisuje Vavřincovi Karkošku azbukou – obrázkové písmo ve Vávrovi zanechává pochyby, zda je to opravdu ruský kosmonaut z ISS. S pokračujícím večerem, po již několika pivech a sklenkách vína, ztrácíme ostych a zařazujeme se do společnosti mezi fyziky. Všichni jsou milí a přátelští a hlavně na nás moc hodní. Švédské – což zde zní dosti cizokrajně – stoly s nabízející se večeří. Nástup do nahřátých talířů přes saláty – okurky, rajčata, cibulky, brambůrky v majonéze, brambůrky se sýrem a zapečené s něčím sladce neznámým, kostičky sýra z neznámého zvířete – snad koza africká. Různé sypací a mazlavé ingredience – odhadujeme tyto kořenící hmoty jen podle barvy, hrubosti namletí a někteří i podle vůně. Vše voní velmi lákavě. Vrcholem jsou brutvany s masem na kosti – chlapeci odhadují neposlušné impaly, které nepostojí turistům, ale možná to je jen prase africké. Křehká želítka v asi palcovém střívků, která zaléváme vlažnou tomatovou zálivkou. Livrejování černoindové nám na

požádání doplňují pixlové pivo a suché decky suchého bílého. Naše žaludky se snaží brýlatý indický organizátor ještě dorazit medovými perníčky se zmrzlinou a kávou. Přemáháme se, ale ono to zase nedá tolik práce. Zmrzlina je osvěžující, chutě jsou namíchaný opravdu s velkým kuchařským citem. Blesky na západě. Rektor univerzity v Durbanu se mi omlouvá za déšť, ujišťuji jej, že mi voda nevadí, a že je to můj první pořádný déšť v Jižní Africe. Odjezd autobusy, ztrácíme docenta, hledáme ho v hotelu, nacházíme, odcházíme. Záznam z ustavující schůze O. S. Aldebaran. Špinavec zakrslý nás sice s úsměvem, ale rezolutně po půlnoci vyhazuje z baru. Zítra restovací den.

Čtvrtek, 23. května 2002

Dopoledne asi až do 16.00 s Petrem děláme první galerii o Stolové hoře a vybíráme fotky pro další. Castle Lager. Konečně se vymaňuji z práce na webu, kterou se mne Petr snaží naučit a odcházím za Vávrou, Pavlem a Vaškem, kteří si šli zasurfovat. Honzík mi, ošetřujíc si prknem rozseknutou patu, dokonce přesně popisuje, kde bych je měl najít. Potkali jsme se – Durban není zas tak veliký – ale oni už nesou prkna vrátit do půjčovny a ani nečekají na konec doby, do kdy tak měli učinit. Vypadají docela vysportovaně. Škoda, že jsem je neviděl v akci.

Nakupujeme, fotím v samošce černochoy. Přesypávám fotky a odcházíme s Vávrou do nočního přístavu. Přístav je obrovská žlutooranžově mihotající se kulisa na obzoru všude kolem, která se odráží ve vodě. Voda je temná, šplouchá a lhostejně polyká návnady na koncích rybářských prutů. Černoši rybařící v noci jsou černější než tma kolem. Proplouvající lodě s červenými a zelenými světly na nás ke břehu posílají vlny s šumící pěnou. Měsíc, okolo nějž prolétávají barevně osvětlená letadla jdoucí na přistání. Palmy a vlhce měkká posečená tráva pod nohama. Vůně ryb. Noční přístav je chůzí po hořící půdě.

Je přístupný jen podchody pod tratí, v nichž jsou cítit chcanky, ale které z druhé strany vždy hlídá uniformovaný černoš na židli čtoucí noviny s obuškem v ruce. Yacht club plný yacht. Železniční přejezd, chůze vypnutým nočním Durbanem do ubytovny – nefunguje notes. Večeříme rybičky z konzervy, chléb a nakrájenou cibuli. Perlivou vodu. Jak zítra a co s nahrávací digitechnikou, když není kam dát data?

Pátek, 24. května 2002

Počítač se podařilo zprovoznit – blbne klávesnice – asi do něj včera nateklo pivo. Po deváté odjíždíme skanzenově pomalovaným taxíkem řízeným růžolícím tlustým prckem v kraťasech. Jedeme do země Zuluů. Cesta – asi 50 km – vede ponejprv po úplně stejné dálnici, po které jsme ve středu jeli do Tala rezervace. Ještě aby nás zavezl na to samé místo! V kopcích nazvaných na ceduli u cesty „1000 Hills“ sjíždíme do rezavě hnědé země plné kruhových domků s plechovými střechami roztroušených všude kolem po zelených stráních plných kaktusů, bodláčí, křoví a stromů s širokými korunami. Náš řidič zdraví všechny černochoy, které potkáme. Zastavuje a ptá se dvou černošek, vařících něco v sudu, jestli tu je Carol. Nasedá Carol – černoška s copánkovými vlasy, se kterou přijíždíme do zaplacené ohrady – stavební buňka, v níž je počítač s černochem, něco jako imigrační úředník. Ptá se, zda mezi námi není náhodou někdo z Francie, Jižní Koreje, Samoa, Japonska a z Nového Zélandu. Postupně na všechna nabídnutá místa odpovídáme záporně. Smíme se zapsat do návštěvní knihy – jméno, země odkud přicházím, a nakonec čím se cítím být na světě. Chlapci píší vesměs „student“, kdosi přede mnou do této kolonky napsal, že je doctor – píší tedy za „Lužkovice, Czech Republic“ slovo architect. Ujímá se nás výřečný černošek, asi místní kulturní referent a učitel v jedné osobě, a provádí nás právě stavěným informačním centrem pro turisty. Velmi jednoduchý, ale dokonale provedený komplex po stránce stavební kvality.

Učí nás zdravit a děkovat v místním jazyce. Moc nám to nejde. Černoši natírají krásné zářivě bílé ocelové trubkové konstrukce kopulových střech na hnědo – asi jejich místní barva.

Jedou s námi dvě americké Indky, které se nechávají vyfotit se stavebními dělníky. Stavbyvedoucí jim píše adresu, kam mají fotky jeho pracujícím posléze poslat a slibuje, že při své příští návštěvě USA zajisté nezapomene navštívit právě je. Nalodíme se a tlustý prcek nás odváží někam na zuluovské paseky. Krávy, kozy, pidipsíci, jsme pozváni do kruhové stavby nadkryté kuželovou střechou z vlnitého plechu na kulatinovém krovu podepřeném uprostřed jednou tyčí. Stěny jsou z hlíny a uvnitř je vymalováno. Náš učitel ukazuje nádobí, smíme si sednout jen napravo od dveří – nalevo je místo pro ženské – jsou tam odkázány indické Američanky. Honzík se snaží zprovoznit notes – jen pískot a nic. V další chaloupce nám tančí a zpívá černoška v černo-červeném rouchu s cocacolovými víčky od plechovek na nohách (léčí nás tím od všeho zlého). Venku se k nám přidávají tři mrňaví černošci, kteří nás provázejí pěšinou mezi křovisky. Domek s černou tetou. Pijeme místní nakvašené pivo – jen někteří. Chutná jako něco mezi sladkem a burčákem (kaktusy, máta, zázvorové keře). Stromy, jejichž mléko nás může připravit o zrak. Hnědočerně strakaté malé kozy, černé krávy, cesta mezi kruhovými domky. Kouzelný dědeček s igelitkami plnými čarovonného koření. Každý dům je jen jednou místností. Kolem vychrtlí líní psi – něco jako trpasličí chrti. Slunce –

pěšiny bodláčím prochozené, blíží se poledne. U místního krámků chvíli pauza – přetahujeme fotky a Vavřinec vyprazdňuje digifon. Bacil jsem se na místním hajzlu do hlavy. Je to příliš nízká stavba.

Cesta k řece. Řeka má své místo. Údolím mezi žulovými balvany a rákosím teče něco vody. Stáváme se středem pozornosti několika desítek malých dětí. Řeka zde nemusí na sebe upozorňovat mohutným proudem, všichni vědí, že údolí je tu jen díky řece. Voda je tu vzácná. Černoušci nás učí plést náramky ze zeleného rákosí. Přesypáváme fotky do notesu, černoušci udiveně přihlížejí – přijíždí tlustý prcek, nastupujeme, černoušci taky nastupují. Určitě jich s námi v autě jede ještě dalších patnáct nebo dvacet.

Mají hlavičky jako suché zipy. Jsou vzrušení, že mohou jet autem. Neustále brebentí, otáčejí hlavičky na všechny strany a vyklánějí se z oken. Chvilku jedeme po cestě a pak do kopce korytem řeky (?) vymletým vodou, které se jako cesta také dá použít. Později zjišťujeme, že to je cesta pro krávy. Aut sem jezdí málo. Vysedáme, trubka s kohoutkem z mosazi trčící ze země nám nabídne vodu. Vstupujeme do kruhového domu – dveře, dvě okna, podlaha natřená něčím červeným, stěny modré a občas vsazený švestkově modrý čtvercový kachel. Sloup uprostřed je dole také červený jako podlaha. V čele proti dveřím je stůl s bílým ubrusem, za ním tři židle se soustruženými profily hranatých nohou a rudým čalouněním. Židle jsou tmavě hnědé a další dvě stojí vlevo od dveří. Na ně usedají americké Indky. Nepřítomně lhostejná černoška přináší talíře s obědem. Slušnost přikazuje jíst rukama. Smíme si je předem (a snad i potom) umýt v plastickém lavoru a lze si pro tuto výjimečnou příležitost půjčit i mýdlo. Ručník o velikosti 20 x 30 cm někteří z nás – s reálným odhadem, že stejně asi nebude stačit pro deset lidí – odmítají a utírají si namydlené ruce do kalhot. Dostáváme talíře, v nichž dominuje bílá hrudkovitá hmota – něco mezi rýží a vařeným květákem. Vše na talíři je teplé. Zelí, špenát, něco mrkvové drti, rajčata, něco sladkého a oranžově žlutého. Jíme tu krmi

rukama. Moc nám to nejde. Někteří z nás si z druhých utahují, že jsme prasata, ale všichni tuhle hru přijali a chtějí ji dohrát do konce. Černoška, která nám jídlo přinesla, odnáší táč se lžicemi, kterých jsme si (snad správně) nevšimli. Do hrnečků dostáváme Castle Lager nebo Coca Colu nebo zelenou Fantu. Jsou jen tři litrové lahve a v hrníčcích velmi rychle jejich obsah zmizí. Náš řečný učitel blahořečí děti, venku je organizuje a vpouští mezi nás. Indky musí proti zvyklosti usednout na pravou stranu od dveří. Polovinu místnosti zaplňuje asi padesát dětí. Zpěv, roztleskávání, vypadá to, že každá píseň je stejná, ale pokaždé tančí jiná skupina dětí. Vykopávají vysoko nohy a důrazně dupou. Malí dupou nejvíc. Vavřinec nahrává do úplného vyčerpání kapacity digifonu. Nakonec nás jednoho po druhém malý chlapeček vytahuje, abychom si zatancovali s ním. Děti pořád sborově zpívají. Postupně tancujeme podle něj a veselost. Pak učitel děti vypouští a ony venku organizují korálkový trh. Na rohožkách rozkládají náhrdelníky, řetízky a opletené ořechy. Kupujeme, odcházíme, tlustý precek odváží taxík s asi padesáti dětmi uvnitř – kolik jich je se snad asi ani zjistit nedá – zpátky do vsi a posléze nakládá i nás, aby nás zavezl zpět. Příjezd opět klasicky usínající náplně vozidla v cca 17.00 a úprk do samošky nakoupit vodu na zítra – v šest tady všechno zavřou.

Pláž zalitá stožárovým světlem dohasínajících surfařských závodů. Návrat, africké kočičky malinké pruhované strakaté na pláži při ukládání dalekohledů.

Večeře – brambory, sardinky smažené s cibulí na chilli omáče a praní špinavých odějí. Počítač už funguje normálně – asi si potřeboval jen den odpočinout. Emilová zpráva domů a konečně večer. Zítra Dračí hory.

Sobota, 25 května 2002

Ráno odjezd od banánů Indočernochem do Pietermaritzburgu, odtud nás od přestupního hotelu odvezla Jane do Underbergu. Obě cesty minibuskem s přívěsem, do kterého jsme naládovali naše zádová zavazadla. Poslední část – cca 10 km cesty nás všech sedm naložil i s krosnami na korbu pickupu černoušek s velkou hubou a vysypal nás mezi několik kruhových domků s dřevěným srubem uprostřed. Norman – troglodyt rozhodnutý se s námi seznámit. Se všemi a hned několikrát. Vyslovujeme svá jména a on nás okamžitě a velmi procítěně přejmenovává na „later“ – asi, že má plnou ramku. Postupně přicházíme na to, že je jak bomba, má ho jak z praku, nebo jak vidle. Podle jeho syna Jonathana, který je na tom dost podobně, je pouze trochu „topped“, ale už prý asi tři dny nespál. Ubytováváme se ve srubu, snažíme se odejít – jsou asi dvě odpoledne, postupně se nám to daří. Družný Norton poslední z nás vyprovází až na křižovatku a my odcházíme do hory, podívat se na kopec, abychom viděli, kam se to vlastně zítra chystáme. Okolo ostnatého plotu, nejprve pěšinou, pak suchou

travou mezi šutry – šutry pískovcové, velké a ještě větší. Křoví už jen na vrcholcích kopců. Jdeme po jižní straně kopce – ve stínu. První odpadá Honzík – nemá vhodné boty pro skotačení mezi šutry a sukulenty. Na kopci nás se slovy: „Všechny kopce budou stejné a Norton je dole sám a veselý“, opouští David. Zbýlých pět pokračuje hřebenem s větrem kolem uší a proti Slunci na severu, hřebenem mezi suchožlutě ostrou trávou a šutry k dálkovým pohledům. Temná modrá obloha přechází všude kolem obzoru v rovně uříznuté kopce barvy holubičí modři, ty bližší jsou železitě skořicové, nebo temně hnědé s obnaženými balvany na vrcholu, házejícími do kraje ostré temné stíny. Na severu krajina kopcovatí a pustne. Kousek západním směrem by mělo být Lesotho, ale nikde ani náznak slíbené měsíční planiny, o které nám vyprávěl jeden řidič, který nás vezl do PE. Asi snad až na kopci, na který vylezeme zítra. Scházíme modrými vřesy v suché trávě do borovicového lesa a k rybníčku s mraky komárů a rákosím. Přesypeme fotky a cestou úvozem kolem srubu nad vodopády, se stmívající se krajinou kolem, zpět do srubu.

Z Normana se skutečně vyklubal již velmi zřetelný Norton, který se snaží organizovat přípravu večeře. Postupně někteří troglodytovi pomáhají – nechají se komandovat jeho ambivalentními pokyny, někteří postupně balí a stěhují se ze srubu do volné kruhové chatky v očekávání bouřlivého večera. Jonathan už nereaguje, Norton jen blábolí zmatené názory na vše okolo. Houby s rajčaty v těstíčku zapékané v troubě opustil jak sirotky a po půl hodině si ani nevzpomíná, že něco takového připravoval. Jsme trochu nejistí, zda i tato atrakce nám bude započítána do ceny ubytování. Norman jde rožnit maso k venkovnímu ohništi. Jeho akční radius může kromě zapálení okolní suché trávy zahrnovat klidně i zfajrování rok starého srubu. Ještě, že jsme se vystěhovali. Po zbytek večera vybírám a popisuji fotky do netu, někteří se připojují k ohni a užívají si s Normanem.

Neděle, 26. května 2002

Vstáváme v 6.00, všude zima, jinovatka – mráz. Do sedmi se nám podařilo vypravit se na celý den v horách – někteří stihli i snídani. Kolem půl osmé budíme na koňské farmě Steva, o kterém postupně zjišťujeme, že mu to zde všechno patří, a který nás velmi ochotně nakládá a odváží mercedesovou čtyřkolkou přes hory ku bráně do rezervace Dračích hor. Čtyřkolka – velmi velké auto – má kabinu, na jejíž zadní tři sedadla si nás všech sedm posedá, protože vpředu sedí Steve a nějaká místní dívčina. Postupně setřásajíc svá těla do jedné společné kompaktní hmoty chápeme, proč má čtyřkolka podvozek asi metr nad zemí. Zajímavě kineticky dynamická zkušenost. Brána do parku – domeček, kde si koupíme lístky, prohlédneme mapu, slíbíme, že půjdeme po jedné z tras popsanych na zdi – variant je pět,

jsou popsány jen slovně a posléze zjišťujeme, že mapa, která je součástí průvodní příručky za 1,50 R, ukazuje jen základní rozcestí udávající směr.

Chůze trávou, podél řeky, potok, tráva přerůstá pěšinou, hnědé kopce okolo, tráva je suchá, vysoká někde až nad kolena, pěšinu přetínají kameny nebo kulatina svádějící vodu z řídkých dešťů zpět do trávy. Kolem nejprve mělké údolí s malými kopci, Slunce zprava od východu, jdeme proti němu. Nalevo černý kopec, vyrůstá v horu, zpočátku zasahuje jen černým jazykem do trávy v údolí, pak nás již neopustí a zůstává v nás i po opuštění hor. Spálená země. Vypálená tráva. Polovina světa – neboť celé údolí, kterým stoupáme je teď naším světem – je černá, spálená ohněm. Druhá polovina je barevná – rezavá a žlutá a zelená travou, pestrá strakatými listy rostlin, které zde barevně kvetou, červená, bleděmodrá a sivá lišejníky na zelenošedých kamenech. Temně modrá obloha patří k oběma polovinám světa. Přelétávají po ní černí krákorající ptáci z barvy do nebarvy. Kameny rostou, potkáváme, čím výše jdeme, větší a větší balvany drolivých, zvonivých, vodou vymletých a železem naplněných bohatých nápaditých tvarů. Jsou to hřbety draků, podle nichž mají hory své jméno. Protější kopec na západě již zaplnil polovinu obzoru svojí černotou spálené hlíny. Chůze spálenou zemí, která se vnutila pod naše nohy. Občas z černého popela vyráží ne úplně spálená tráva, nabízející svoji zelení znovu oživit uhelný hřbet v krajině. Čím výše stoupáme, tím větší hory nás obestupují. Vzdálenosti k obzoru se zvětšují, kraj se rozestupuje, tráva rezatí a ostýchavě zelená. Občas zaskřehotají babooni nebo zamečí horská koza. Hlavním zvukem je zde však ticho, až se chvěje zem pod nohama, ani šustot trávy vzbuzený našimi nohavicemi či občasné zavržení velkých žlutých listů vyrůstajících v suchých trsech okolo, nedokáže ticho okolo nás nasytit. Možná vůně. Zkousím se soustředit se na cokoliv, co by se dalo nasát. Vzduch je však tak čistý, že jen nevzrušeně a monotónně proudí okolo hlavy a vědom si své možnosti býti nositelem vůně, schválně nic podobného nenabízí. Snad v létě. Teď je zde zima, okolo jen suchá tráva nebo spáleniště. Spáleniště jediné voní. Voní sluncem, ale ne nepříjemně. Vzduch je zde nahoře namíchaný ze studeného větru a teplého slunce.

Planina. Planina baboonů. Jsme asi 2 200 m vysoko, okolní skalnaté hrady jsou svými vrcholky ještě o 200 ÷ 300 m výš. Vzduch je průzračný, vzdálenosti se zdají být na dosah ruky – i nebe je zde blíž. Pěšina dělí i zde svět na černý a barevný. Zde konečně potkáme velké rezavě fialové a ocelově šedé zvonivé kamenné květy velké jako domy. Zkamenělé ohně pradávnych plamenů, pro něž okolní vypálená tráva ani nestihne být. V kamenech je minulost, která ani nemá datum. Voda, jejich pády z kopců, mráz a slunce, všechno je čitelné a proto obrovsky důležité. Netřeba slov, netřeba kamenům vůní a zvuků, stačí barva a tvar. Krajina zde jen je. Je v ní modř oblohy, skořice, písek a rez železa, slunce a ticho, tráva, která doroste a pak opět bude sežehnutá, věčnost výšky a pohledů na svět, který se nám ukáže tak veliký, jak vysoko se odvážíme vystoupit.

Zmatená chůze travou, vlastně už není kam jít. Dále už je možno jít jen v sobě. Snažím se celou krajinu ukrást očima do sebe, abych ji mohl nabídnout těm, kteří zde teď tady se mnou nejsou. Víím, že když odejdu, krajina bude dál nevšímavá a důležitá, ale vše, co se mi podařilo očima ukrást, bude už navždy chodit všude se mnou. Chůze zpět, rychlá, vědomí cesty, kterou už jsme prošli, zdá se teď snadnější, než když jsme jí procházeli poprvé. Není tomu však tak. Každá cesta vždy někam vede a proto žádná nevede jen tam, odkud jsme vyšli. Brána, pivo, tričko s horskou kozou a telefonem na druhý pokus přivolaná čtyřkolka. Steve nás veze přímo

do Underbergu do baru – jsme však dost utahaní, a tak se asi večer nevyvíjí podle jeho představ; prý nás chtěl vzít ještě na večeři a mohlo být veselo (?), ale posléze nás, po pár točených místních pivech, debatě s britským historikem z Cambridge – podle něj jsme opice ze Střední Evropy, protože jediná kultura stojící za povšimnutí je britská – a Pavlovy partie šipek, odváží čtyřkolkou do naší rotundy, kde se konečně po celém dni civilizujeme, vaříme večeři, uklízíme digizáznamy, jdeme spát a nastavujeme budíka na 6.00 na ráno. Steve nás totiž překvapil odjezdem odtud v 7.30 a ne v 10.00, jak bylo původně slíbeno. Asi jsme ho našťvali. Jsme prostě opice ze Střední Evropy, které nemají rády bluegrass.

Pondělí, 27. května 2002

Mlžné zimní ráno – Steve přijíždí se čtyřkolkou přesně v 7.30. Vysvětlení je jednoduché – veze do školy v Underbergu svoji dceru. Ranní nástup o dvě hodiny dřív není tedy nic proti nám. Snídáme v Underbergu před supermarketem – likusák s vystavenými černochoy na lavičkách, hledícími do rozjasňujícího se zataženého rána. Vůně smaženého masa a monotónní reproduktorová hudba a startující dodávky a černošky na raním nákupu.

Odjezd do Pietermaritzburgu – něco přes hodinu v autě zády ke směru jízdy, zatuchlina brambor, nedá se moc větrat, postupně všichni usínáme. Vykládka před McDonald's – dál nás přepraví Greyhound autobus – cesta začíná 12.30. Nejprve krajina kolem, Slunce, kopce, před setměním všude hory bez vrcholků – rovně uříznuté těsně pod oblohou. Západ Slunce, únava,

chvilky spánku. V autobusu pouštějí postupně čím dál debilnější videofilmy. V posledním hrají hrdinští mluvící psi. Okolo cesty se setmělo, hvězdy. Nad námi leží na zádech Lev. Východ Měsíce. Oblačné ryby, beránci a draci zůstali na východní straně Dračích hor, na straně dne a Slunce. Jedeme nocí na západ do Bloemfonteinu. Vystupujeme po 21.00. Dost zničení na pustém nádraží. Taxík do backpacker's Naval Hill – skvělé místo. Před cca pěti lety předělaná nejstarší vodárna ve městě na ubytovnu cestovatelů. Místní jsou za barákem okolo ohně. Pivo berou z automatu, někteří jsou už dost použítí, ale všichni jsou moc veselí. Večírek pokračuje seznamováním. Měníme bankovky na coins a seznamujeme se s pivním a cocacolorovým automatem. Večírek pokračuje stříháním Vavřince u ohně, stříhám spíš po hmatu, než bych celou produkci kontroloval očima – oheň už jen hřeje, než aby svítil a zahradní lampa je daleko. Místní postupně odpadají, nám docházejí coins a dřevo. Zůstáváme s místním Jihoafričanem, který má vlasy stažené gumičkou a vytahuje se, že za celý život přečetl pouze tři knihy – jedna z nich je Bible, další dvě byly o místní kultuře, nebo přírodě – není mu moc rozumět. Mluví místní angličtinou, kterou prokládá afrikánštinou. Večírek pokračuje už jen v pěti. Mne, Petra, Davida a kupodivu i Vavřince odváží černovlasý Afrikánek svým autem do prý 1,5 km vzdáleného PUB. Hned ve vstupu ho odchyťají místní, kteří tu jsou doma a my jsme odveleni k baru. Pomalované stěny, mnoho různých strakatých místností, vše však jeden otevřený prostor. Kupodivu tu není moc nakouřeno. Vysoké a i nízké stropy, barevná světla a vzadu v hale za barem s diskotékou kulečnickové stoly. Záchody vytapetované novinami, občas strop z vlnitého plechu. Velmi veselo a živo. Náš bar je jen pro nás. Máme výhled na oranžový krb, vedle okno do zahrady, barový pult je masivní dřevěná deska, vpravo lednice nápojů, naproti několik řad lahví chlastu nejrůznějších barev, značek a tvarů. Náš Afrikánek chce whisky, my točené pivo. Vavřinec coke. Španělská barmanka se stříbrnou kuličkou ve spodním rtu vytahuje odněkud z pod pultu hromady ledu. Ledem naplní dřevěný soudek na pultě, není to atrapa, je to pípa. Vávra odchází hrát mezi černochoy kulečnick. Večírek pokračuje. Abstrakce v moderním africkém malířství. Prokládáme obrazy tequilou. Turecko. Mísy hranolků, salátky, krabí maso a smažená kuřecí křídla. Omáčka s vůní zázvoru, majonézy a vinného octa. Už jsou tři hodiny druhého dne a Mexičanka zavírá bar. Vedle je však ještě otevřeno. Petr s Afrikánkem kupují čtyři lahve velmi levného, ale prý prvotřídního místního červeného vína a Afrikánek nás odváží zpět na vodárnu. Večírek pokračuje znovuoživením ohně a ochutnávkou vína. Je skutečně prvotřídní. Závěr už patří jen Petrovi s Afrikánkem, my ostatní jdeme spát do klecí z vlnitého plechu s pestře pomalovanými dveřmi.

Úterý, 28. května 2002

Ambivalentní ráno. Pavel s Vaškem odcházejí do infocentra zjistit cestu do Lesothského království. Petr a já se postupně podobné věci dozvídáme od Alexise, kterému vodárna patří. Nad námi na kopci je hvězdárna, je to ale prý jen divadlo, asi 25 km za městem je prý hvězdárna, která funguje jako hvězdárna. Před polednem přicházejí Pavel s Vaškem. Výměna názorů a snaha některých o násilné předávání svých životních zkušeností druhým. Bifurkace. Nadšení z Pavlem zajištěné prohlídky hvězdárny za městem dnes v 16.00. Budou tam na nás čekat. Alexis domlouvá taxík, zítra Lesotho. Odcházím s Vávrou a Honzíkem do města. Potřebuji vyměnit poslední peníze na zbytek výletu. Z první banky mne vyvádí zřízenec v uniformě železničáře s předpotopním telefonem na krku před dům a posílá nás o tři ulice dál, pak doleva a tam někde na konci bloku by snad mohla být směnárna. Tohle je pouze banka (?). Na vytčeném místě postupně potkáváme lidovou knihovnu, radnici, parlament (?), u vchodu do radnice se ptám uniformovaného černého muže, kde by taková budova, kde vyměníme peníze, mohla být. Posílá nás naproti do proskleného Civic Centre. Uvnitř několik bank. Postupně nás opět slečna z informací vyvádí do haly a ukazuje na kancelář se dvěma bankovními okénky. Vstupujeme. Černoška za okénkem odmítá mé dolary a po marném mávání rukama se snaží vyznat v našem plánu města z turistické kanceláře, aby nám ukázala, kde je směnárna. Směnárna je samozřejmě mimo mapu. Je to pro jistotu hodně daleko, ale směrem, ze kterého jsme přišli. Potkáváme městské muzeum, jdeme ulicí Nelsona Mandely, nějaký budovatelský pomník, búrský oficír s tropickou helmou na kobyle – vše v trvanlivém bronzu. Románský kostelík a palmy. Černoši a ibisové se zahnutými zobáky a měňavým peřím capkající jako slepice v trávě. Vidím na rohu další banku. Zde se opakuje tentýž postup. Úřednice nám pro jistotu kreslí mapu, kde směnárna je a snad jsme už blízko. Po několika blocích zjišťuji, že ji nakreslila zrcadlově – tady je všechno naopak. Vracíme se a měníme azimut o 90°. Konečně nalezeno – opět mrtvý pokus, po průchodu několika bezpečnostními vstupy s dvojitými dveřmi, kontrolkami a zajisté neprůstřelným sklem, dáma za přepážkou jen někam mává rukou a odmítá se se mnou o penězích bavit. Banky tady asi vystačí jen s vlastní měnou. Jdeme dál. První národní banka s velkou vstupní halou a neprůstřelnými dveřními kabinami je už můj poslední zoufalý pokus – taxík na hvězdárnu odjíždí za cca hodinu a čtvrt a není jisté, jestli jsme tu dobře. Bingo – imigrační uniforma se jmenovkou, „How can we help you?“ nás odkazuje na konec černošské fronty někam mezi provaziště. Čekáme, máme za sebou exkurzi po místních bankách a velkou nedůvěru v místní ochotu mezinárodně obchodovat. Po cca 15 minutách jsme na řadě – od přepážky s protisedícím bankérem nás však vyhání černochoch, kterého jsem považoval za personál –

pouze stál v řadě před námi sedíc při tom na židli u prázdného boxu. Dalších pět minut v prdeli. Černoši ve frontách mlčky stojí, černoši za pulty nonšalantně přecházejí sem a tam, přemísťujíc při tom vždy několik lejster a lehce konverzují. Je zde hodně boxů, které jsou obsazeny pouze ze strany zákazníka – bankéři chybí. Opět dnes již po několikáté další krůpěj naděje v podobě bankéře, který volá a ukazuje na mne. Usedám, on přebírá můj pas, mé peníze a odchází. Ticho. Je slyšet čas, který mi vytéká z kapsy, ve které mám budík. Dalších deset minut v prdeli. Vrací se. Má několik lejster, kopii mého pasu a začíná to přede mnou propisovačkou vyplňovat. Vrací mi pas. Mých 150 USD nechává ležet vedle na pultě, stejně nevšimavě se chová k počítači před sebou. Podepisuji se. Vytahuje kalkulačku s obřími knoflíky, která snad umí i násobit a dělit, a přepočítává náš společný obchod. Vpisuje nalezené číslice do formuláře. Opět se podepisuji. Opět odchází. Růžovou kalkulačku odnáší sebou. Všímám si ještě úplně stejné, ale modré, na šuplíku jeho pracovního stolu. Na té si asi data zálohují. Jeho stůl, kromě nefunkčního počítače, obsahuje ještě traktorovou tiskárnu, flastrem olepenou zelenou sešivačku, dírkovač na lejstra a neskutečný svinčák směsi papírů, kancelářských sponek, magnetů, pitomostí a špíny. Zastavuje se proti nám tlustá černoška, která se snaží o sladkou konverzaci na téma „jaké je Bloemfontein skvělé město“. Asi u jiného boxu také někdo čeká na její bankovní služby.

Náš černošský bankéř s flekatýma rukama mi klepe na rameno – útok zezadu jsem nečekal – a vede nás napříč halou do jiné fronty, kterou se solidárně rozhodl vystát s námi. Do odjezdu taxíku už zbývá jen asi 30 minut. Dlouhou chvíli si snaží ukrátit snahou o konverzaci podobného typu jako před chvílí jeho kolegyně. Odpovídám mu velmi jednoslabičně, ale posléze mne napadá, že je to možná součást jeho práce a snaží se klienty udržet alespoň v dobré náladě. Předstupuje s námi k vysněnému okénku s prošedivělým černochem, předává mu mé peníze, svoje lejstra, o něčem se dohadují. Nerozumím ani slovo, ale podle tónu řeči usuzuji, že je něco špatně – po dalších pěti minutách náš první bankéř přesvědčuje našeho druhého bankéře, který mezitím vyplnil dalších asi osm – deset kartiček a formulářů, o nutnosti jeho podpisu na svých papírcích, a odchází. Náš druhý černoš dál vyplňuje a zastrkává své kartičky na různá místa, mé peníze pořád leží na stole – snad teď už neodvratně na jeho straně. Konečně mi vyplácí prvním bankéřem nabídnutou částku, kterou ponížil ještě o svoji provizi. Vše je však na konečném účtu pečlivě zaznamenáno. Bankéři se podělili zhruba v poměru 2:1. Odcházíme. Opouštím první národní s třináctiminutovým termínem do odjezdu taxíku. Z bezpečnostních neprůstřelných kabinodveří si při svém odchodu samozřejmě vybírám ty, u kterých nefungují druhé – venkovní dveře. Imigrační uniforma mne po chvíli vysvobozuje a s úsměvem ukazuje na nápis vedle dveří, kde je přece napsáno,

že dveře nejdou otevřít. Desetiminutový úprk k backpackerům. Velmi propoceni, ale stíhám ještě přesypat fotky.

Odjezd na hvězdárnu dvěma taxíky. Konečné složení této exkurze je Pavel, Vašek, Honzík, Vávra a já. Zbytek se rozhodl dnes astronomii vynechat. Hvězdárna je nazvána Boyden. Stojí na kopci vystupujícím o asi 50 m nad okolní planinu. Čeká nás tu Hannes Calitz – člověk, který žije pro astronomii. Hvězdárna je součástí Univerzity of the Orange Free State Rep. South Africa. Knihovna velikánů – spisy sira Edingtona, Laplace, Jeanse a dalších. Venku je, po vyhlídce do okolního kraje z vrcholu afrického Řípu, v křoviscích, mezi palmami a kaktusy, poschováváno mnoho pozorovacích domků s odjíždějící střechou, většinou vlnitý plech nad zděnou režnou stavbou. Domky jsou úměrné velikosti přístrojů, které ukrývají.

První je 25 cm Ø Metcalf triplet, f 124 cm spolu s širokoúhlými kamerami na pilířové montáži. Je možno jej doplnit objektivovým hranolem 2,5°. V dalším domku je nám předvedeno oranžové dělo – barva je důležitá – 33 cm refraktor f 482 cm se třemi hledáčky s nádhernou německou montáží s nastavitelným obloukem podle zeměpisné šířky. Domek má dřevěnou podlahu snižující se ku středu ve tvaru osmiúhelníka, protože teleskop je přece jen trochu větší. Na stěně zde visí stejná mapa pana Růkla, jakou vezeme sebou, jen je anglicky. V dalších dvou domcích nám Hannes ukazuje dnes nefunkční Cassegrain 41 cm Ø f 800 od firmy Nishimura, která je prý i ještě dnes naleznutelná na internetu a 41 cm Ø f 220 cm rozebraný Newton, obklopený vysypanými součástkami.

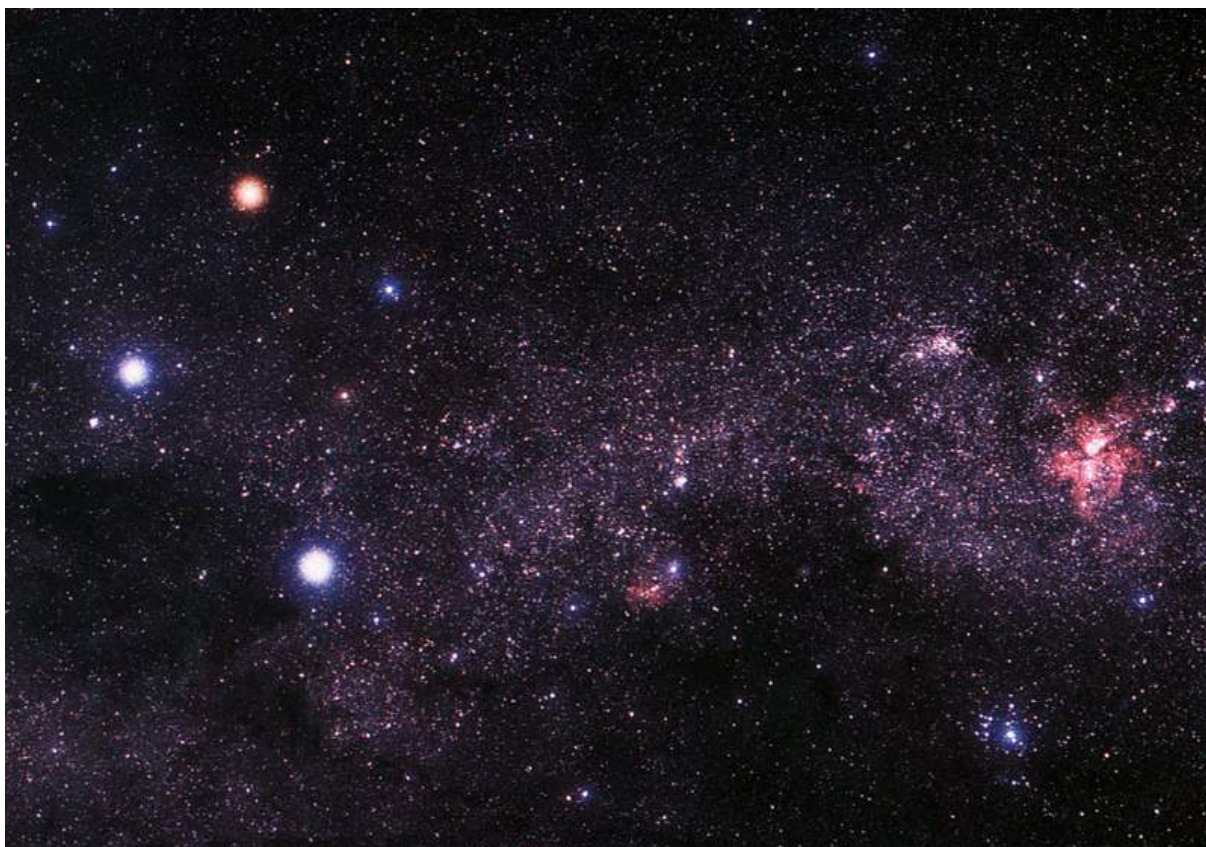
Pokus o poslední paprsky zapadajícího Slunce coelostatem 20 cm Ø přes 15 cm Ø horizontál v H α . Rudý kotouč je již značně pohlcen listy okolního porostu. Uklízení coelostatu.

V obrovském, plechově stříbrném, dómu je nám představen místní hlavní dalekohled. Cassegrain Ø 152 cm, f primár 775,6 cm, f soustavy 2 382 cm z roku 1930 (štítek na pilíři montáže). Obrovitá pilířová montáž je velmi kompaktní – horní část tubusu je otevřená příhradová připomínající Mt. Willson. Dalekohled vyrobil Dr. Andrew Ainslie Common z Anglie v r. 1904. V r. 1920 jej přefiguroval pro Dr. Shapleyho a konečné nová montáž byla konstruována firmou J. W. Fecker v r. 1927. Od r. 1933 je používán. Dnes pouze pro CCD. Mezitím se setmělo a kupodivu odešly mraky. Jsme znovu pozváni k oranžovému dělu.

Budeme pozorovat. Hannes nemá eyepiece pro tento stroj, po chvíli jej přináší z jiného dalekohledu odvedle – f 12 mm (?) pro primár f 4 820 je to trochu silné, ale uvidíme. Venuše, Jupiter, nic moc. Mazlavě duhové obzorové fleky. ω Centaura se nabízí, ale je ještě světlo. Hannes staví dalekohled na Rigil Centaurus, Toliman - α Cen. Nádherná dvojhvězda G2, K1, druhá ke Slunci nejbližší hvězda 4,4 LY. Pak tedy ω Cen jako rozsypaná mouka – mraky hvězd na bledém pozadí. Hodně vysoko nad severním obzorem M 104 Sombrero – zřetelně je vidět temný předěl zařezávající se galaxii do pasu. Začíná přehlídka jižní oblohy. Srovnáváme naši oblohu s Hannesovou. Vysvětlujeme si, kam až dohlédne kdo z nás. Kde a jak vidíme která souhvězdí a objekty. Hannes nám závidí naši oblohu, my mu tu jeho. Na zdi tu visí pan Messier se svými 110 objekty – Hannesův sen, který zatím neviděl.

Centaurus A jako na fotkách z Hubble Space Telescope. Krásně čitelné dvě oddělené poloviny galaxie, která je strašně blízko.

Klenotnice v Jižním kříži – zde Jewel box přejmenovaný na Jubox. Oranžová perla uvnitř diamantů. € Carinae jako snová mlha a znovu ω Centaura – tentokrát krupičkově vyzobávající celé zorné pole oranžového děla.

Large Magellanic Cloud – očima ponejprv považovaný za zbloudilý mrak, v triedru obrovské protáhlé S, které se do něj ani nevejde. Pak Tarantula 32 cm Ø. Květina vířící tmou.

Končíme – Hannes musí pozorovat, než vyleze Měsíc. Balíme a znovu stříbrný dóm se skleněným obřím okem. Řídící středisko a zaostřování, stavění a pohyb obra, který je druhý největší v S.A. Pak už jen SALT 10 x 11 m, ale to asi jindy. Závěrem ještě prohlídka fotografií pořízených Schmidtem – Tarantula, LMC, 47 Tucanae – KH 104 vedle SMC. Čekání na taxík, prohlídka ještě očima a triedry, rozloučení a odjezd. Závěrem vychází Měsíc a opět nastupují mraky.

Středa, 29. května 2002

Ráno vstáváme v 6.00 – taxík, který se tu měl objevit, má prý poruchu, a tak (asi je to jediný taxík ve městě) se vydáváme ke stanovišti dálkových (?) taxíků pěšky. Autobuskové nádraží, zamřížovaná kancelář, taxík do Maseru – hlavní město Lesotho – odjede; dokonce je již na stanovišti. Vypisují naše jména do knihy cestujících a platím. Lístek nedostaneme – máme si jít obsadit místa v taxíku. Je něco po osmé. Taxík je pro 15 lidí, z nichž už tři sedí uvnitř. Něco přes hodinu sedíme, postupně nám dochází, že auto neodjede dřív, dokud nebude plně

obsazeno. Mezitím nám pouliční prodavači neustále nabízejí pootevřenými okénky a dveřmi bonbóny, banány, ponožky, čepice, kožené opasky, zapalovače, kosmetiku, buráky, železné náušnice, vypadající jako zlaté, digihodinky a někteří se neustále vracejí znovu a znovu s tímtež už jednou odmítnutým zbožím. Něco po deváté přichází řidič, nastartuje taxík a zase zmizí. Dalších 15 minut sedíme v taxíku s běžícím motorem. Naproti na refýži mikrobusů hoří v sudu od asfaltu oheň. Asi je taxikářům zima. Konečně odjezd. Téměř celou cestu spím, řidič hraje na kazeťák africký folklór. Hranice státu – království – Lesotho. Ploty z ostnatého drátu, tři vstupy pro osobáky, nákladáky a pro pěšáky. Kulatým razítkem do pasu opouštíme R.S.A. vstříc imigrační úředníci Lesotha pro vízum královské. Vízum stojí 300 R / osobu. Po chvilce vyjednávání Pavla, Petra a imigrační černošky, získáváme příslušné vízum na 72 hodin pro všech sedm za 150 R dohromady. Samozřejmě bez účtu. Původně prý chtěla 50 R za jedno razítko. Jsme v Lesotho. Přepadají nás zde okamžitě taxíkoví nadháněči, kteří nás chtějí kamkoliv odvézt. Není nutné kam my chceme, na všechny naše otázky odpovídají několikrát opakovaným yes. Dokonce i na otázku o ceně za odvoz do centra města. Jedeme smradlavým autobuskem s pytli cibule a ještě asi pěti černochoy. Jedeme kolonií polorozpadlých přízemních domečků, z nichž každý je jen jednou místností z betonových tvárnic a se střechou z vlnitého plechu přitíženého kameny. Některé domky jsou opuštěné a polorozpadlé. Vybitá okna, projíždíme smetištěm. Zvenku jde dost divný puch – je vlhko, šedivo, zataženo, prší. Všude kolem bláto a nasládlý puch pálené kukuřice. Černoši v barevných dekách, které mají buď omotány kolem těla, nebo sepnuty drátem pod krkem. Někteří jsou podobně zabalení do igelitu. Naši taxikáři nás vysazují po nepochopené otázce, kde že je vlastně centrum města, u nějakého kruhového objezdu s nadchodem pro pěší se zeleným zábradlím. Jdeme se tedy nahoru nad cestu podívat, kde to vlastně jsme. Déšť. Není zima. Naproti pískovcový kostel se dvěma věžemi, okrové barvy, tři lodě, věže jsou hranaté, zakončené kamennými kříži. Okna jsou hranatá, je jich moc, jsou malá – kostel jen zdánlivě připomíná evropskou románskou formu kříženou s funkcionálními pokusy moderny naší první poloviny 20. století. Propojení bočních nižších lodí s hlavním středním prostorem se sedlovou střechou je však provedeno podivně masivními ramenáty esovitého tvaru při každém pilíři. Kostel je zavřený. Vedle budova katolického rádia a škola. Vše obehnáno ocelovým plotem s kamennou podezdívkou. Venku před plotem dřevoigelitové stánky ze sdrátovaných větví, palet a čehokoliv. Pouliční holič s mašinkami zapnutými do autobaterie uložené vedle sebe v blátě. Dva černoši topící pod hrncem něčeho, co strašně smrdí – hrnec je úplně opečený, kouří se z něj a není jasné, zda výsledkem nemá být jen teplo ohně. Přecházíme zpět zelenozábradlový most. Pouliční igelitověstánkoví prodavači. Koření

svázané do maličkých otýpek, náramky do hodinek, plastické nožiky, metličky z trávy. Stažené hadí kůže vystavené na plotě, pazoura s drápy nějaké chlupaté šelmy, pokroucené vysušené vnitřnosti neznámých zvířat. Cestovní kancelář Lesothského přírodního života s pomalovanými keramickými hrnci ve výloze. Oběd (?) v prefabrikovaném zařízení Chicken licken. O patro výš je luxusní prodejna mobilů Ericson. Venku na dešti spí na plastické zahrádce černocho zabalený do hodně použitého koberce. Ministerstvo obrany. Kamenný dům s nápisem ve štítu, schodištěm před bílými dveřmi a dvěma okny. Pavel fotografuje, dveře se otevírají, černošský orgán mi vysvětluje, že tento dům je velmi pečlivě střežen a fotit se nesmí. Slibuji mu, že to Pavlovi vyřídím. Poštovní úřad, moderní stavba s desítkami tisíc schránek ve své jedné polovině (?) – asi na tržby místních obchodníků.

Přízemní nákupní středisko, uprostřed budovatelská keramická socha z tmavěhnědé kameniny figury v nadživotní velikosti. Těhotná slévačka s nákupní kabelou uprostřed atria hledící budovatelsky do blba. Kupujeme pohledy. Znamky mají jen na poštovním úřadě. Spěcháme zpátky. Maseru je ve výšce 1 630 m n. m. a velmi málokdy zde, podle Lonely Planet, neprší. Před turistickým informačním střediskem sedí na rohožích černé Basoťanky a prodávají kuželové kloboučky upletené ze zelené trávy zakončené na špici filigránskou mašlí.

Kloboučky jsou různých velikostí a spleteny z různých druhů trav. Naproti přes ulici je úplně ve stejném tvaru – i s mašlí ve špici – postaven obrovský dům s doškovou střechou. Odcházíme zpět k hranici. Všude neustále troubí auta, snažíme se na sebe upozornit. Na chvilku přestalo pršet. Alej stromů podobných platanům s krávou uvázanou na řetězu. Kráva močí a bučí. Těžký vzduch. Bublina v buzole. Školní děti čekající na autobus. Vzduch je plný hutných pachů a žaludek zvedajících směsí, zahnilé močůvky a pálené nasládlé kukuřice. Hraniční most. U ostnatého plotu dvě tlusté černošky praží několik kukuřičných klasů na otevřeném roštu. Svah pod nimi k řece je plný oloupaného kukuřičného šustí. Všude kolem smetiště. Imigrační úředník do R.S.A. nás kulatým razítkem opět vpouští do země. Taxikáři se zde o nás neperou. Opět podobné čekání jako ráno – v autě musí být 16 lidí. Zhruba po hodinovém klimbání na sedačkách se tak stane. Odjíždíme deštěm do Bloemfonteinu. Smrdící černocho, který se vecpal mezi Vavřince a Davida, v polovině cesty zaujímá dost nasraně uvolněné místo vedle řidiče – nějak nezapadl do party. Stíháme ještě na poslední chvíli (je 18.00) koupit jídlo a zítra Kimberley.

Čtvrtek, 30. května 2002

Vstávačka těsně po šesté. Na opatrný dotaz, týkající se počasí se dozvídám, že přes noc pršet nepřestalo. Chčije, obloha je olověně mokrá. Chůze vodou na zemi i ve vzduchu všude okolo na stanoviště dálkových taxíků. Jsme tam po osmé. Platíme opět přes mříže 45 R P.P. a usedáme do zavlhělého minibusu pod cedulí „Kimberley“. Opět průběh známý ze včerejška. Je potřeba počkat, až bude taxík plný. Po asi hodině odmítání čepic, buráků, bombónů, banánů, studených nápojů se odhodláváme :

- 1) Petr chce koupit Colu, banány ... cokoliv
- 2) Dáváme si limit do 11.00, kdy koupíme zbytek prázdných míst v minibusu, aby se řidič rozhodl do Kimberley odjet.

Je zhruba 9.45 – minibus je plný, naše backpackery, do kterých mezitím v otevřeném přívěsu asi dost napršelo, jsou připojeny k minibusu a Petr na poslední chvíli kupuje z rozjíždějíciho se okénka banány v igelitáku. Téměř okamžitě usínám. Jedeme zmokle rozostřenou krajinou, rovina, občas na obzoru šedomokrú silueta stolového kopce. Kopce postupně mizí. Déšť je i uvnitř taxíku – je cítit zarosenými okénky, vlhkou zimou a studenýma nohama v zapocenených botách. Zhruba po hodině začne vynechávat motor. Po chvíli zvonivý, bouchavý a všechny probudivší zvuk padajícího kovu odněkud někam. Nouzově přistáváme u krajnice. Krajnice cestě chybí. Polovina auta je na cestě. Všichni ve zmatku pro jistotu vybíhají do otevřeného deště, do promáčené, rezavě suché trávy. Přívěs s krosnami je v pořádku, z otevřeného motoru jde dým, zbylí, kteří nestihli vyběhnout do deště, otevírají okénka, aby se neudusili – po

několika minutách, kdy se vysvětlí, že auto nevybuchne, dokonce ani nezačne hořet, všichni úplně mokří znovu nastupují. Usedáme na mokrá sedadla, otevřenými okny do auta dost napršelo. Řidič telefonuje, odevzdaně sedíme. Kolem projíždějí šťastnější – protože jedoucí – auta. 11.45 přijíždí náhradní minibus. Přesedáme, přepojuje se přívěs a zbrkle vyrážíme směr Kimberley. V tomto autě se startuje spojením dvou drátů pod volantem, na palubní desce ani jeden budík nevykazuje činnost kromě otřesů jízdy, ale motor asi funguje. Silnice je jedna rovná čára rozepínající obzor na dvě stejné planiny rezatě zmoklých travin. Něco po jedné vystupujeme někde v Kimberley. Pavel se ptá na cestu na policejní stanici. Spěšná chůze hlavní třídou – obchody, podloubí, černoši nabízející cokoliv na chodnicích i uvnitř krámků. Docela živá a pro nás už známá tvář afrického města. Černoch prodávající asi dvoumetrové kusy drátů navlečené na velkém spínacím špendlíku. Ubytováváme se v penzionu. Není sezóna – původní cena 180,- R se snižuje na 45,- R P.P. a po cca půl třetí se navíc ještě s Klárou a Davidem ze školy naproti FElu, se kterými se známe od včera z vodárny, a kteří sem přijeli vlastním autem, vydáváme najít velkou díru. Jdeme ulicemi podle šipek → Big Hole. Big Hole je těžní věž, obrovská díra s trochu barevně posunutou oblohou na dně velkého kráteru, sto let starými domy – muzeem diamantokopů.

Zelenočervené parní mašinky, vozíčky na horninu, luxusní vagón důlní společnosti, hospoda, kostel, zvonice, zubařská ordinace,

funerák, banka, architekt, rámařství, fotograf, malíř, knihovna, holírna, pivovar zázvorového piva, tělocvična, kuželna, lékárna, prodejna bot, dřevěný skleník se současnou výletní kavárnou pro dny s lepším počasím. Alespoň už neprší. Všude zní sto let stará hudba a zvuky z doby začátku diamantové horečky. Postupně se stmívá. Poslední pohled na díru. Zespona mrtvě hledí zelenomodrá hladina netečné vody. Malí křičící ptáci startující ze stromů kdesi dole, dávají tušit obrovskou plochu a měřítko černo-rezavě-žlutého kráteru s roztroušenými trsy trav, aloí a zakrslych stromků v stržích. Odcházíme. Smolně voskové kameny, u kterých bylo v zamřížovaném a za několika bezpečnostními skly vystaveno asi 2 000 karátů hrubých diamantů uprostřed replik slavných kamenů, se našim myslím snaží vnutit jako dostatečná protihodnota útrpného snažení diamantokopů. Zvláštní představa. Ale vše okolo je důkazem, že tento příměr hodnot vytvořil postupně celé město okolo a dnes ještě pořád všechno kolem diktuje.

Pátek, 31. května 2002

Ráno nás Klára odváží nadvakrát do dolu Bulfontein, kam jsme objednáni na 3/4 na 8. Máme slíbenou prohlídku dnešního diamantotěžení. Prospektorská kancelář, několik historických fotek, vitrina s replikami a vysvětlivkami tvarů a modelů diamantů. Zapisujeme se, jdeme do dolu na vlastní nebezpečí. Platíme brýlaté dámě za stolem 80,- R P.P. a ujímá se nás brýlatý

Asterix v rozepínacím vytahaném svetru, který nám vysvětluje úplně všechno o diamantech. Video o historii těžby v Kimberley, slavných rodících minérské společnosti a o těžbě, zpracování a užití diamantů. Série je zakončena instruktáží na téma co dělat v dole v případě požáru a jak využít dýchací přístroj v kovové brašně na opasku.

Asterix mezitím přišel převlečený za důlního skřítka – bílé montérky na celé tělo s oranžovým křížem na zádech, kovovou špicí vyztužené polobotky, stříbrnou brašničku na opasku. Fasujeme boty, důlní modré kombinézy s nápisem Kimberley mine, opasky, dýchací přístroje a helmy. Vypadáme jak filmoví úderníci. Asterix neustále mluví a vysvětluje. Fasujeme lampičky – zapínají se na opasek a šlauchem jsou spojeny s reflektorkem, který někteří mohou i zkompletovat s helmou a vytvořit si tím na hlavě nestabilně klimbavý komplet.

Strojovna těžební výtahové věže. Zmagnetované fragmenty těžních ocelových lan. Venku vozík s třemi veselými horníky, kteří s námi pojedou dolů klecí. Sjíždíme – prý to trvá 3,5 minuty. 760 metrů pod zemí. Je tu vlahý vzduch, teplo, tunely, velké stroje a přátelsky se tvářící minéři. Všichni jsou vesměs černí s červenými helmami s kšiltem i za krk. Široké a přesně rovné tunely jsou vyměřeny červenou čarou po stěnách a obetonovány všude kolem. Hornina je nestabilní. Prostředkem tunelu jde kolej, občas výhybka a odstavených několik vozíků. Důlní stroje s velkými koly a radlicí vpředu. Černí skřítci s lampičkami na červených helmách. Šedý prach, velká kulatá potrubí se vzduchem pod stropem a po každých 10 m žárovka. Jdeme pěšky asi 1 km, občas odbočka do vedlejších šachet. Šedivé stěny kryté prachem, voda špinavě hnědá tekoucí betonovým korýtkem vedle kolejí. Další klec nás zatahuje do 870 m úrovně pod Dutoitspan mine, do míst, odkud se dobývá diamantová ruda. Kimberlit se rozpouští vodou. Prý se i sám vzdušnou vlhkostí od sebe rozpadá. Stovky tun horniny denně je vykutáno, rozdraceno, rozemleto, rozplaveno a výsledkem jsou asi dvě hrsti diamantů. Prý se celý ten podnik vyplatí. Minéři vytahují dřevěnými hrably vystřílené šutry z cavern a prohlížíme si kimberlit přímo ze sopouchu. Houkání, blikání červených světél pod stropem. Odstřel. Pět výbuchů (bude). Cpeme si do uší žluté plastické špuntíky přivázané na šňůrce k helmám.

Modré montérky a botky z okovanou špičkou nám zasáhla prašná patina chodeb, snažím se udržet foťák v relativně čistém stavu. Scházíme šikmou šachtou k obrovskému drtícímu stroji na horninu. 890 m level. Lezeme žebřem na třesoucí se mašinu s černochem nahoře. Obrovský mlecí stroj hučí a vibruje, všude prach a pod námi obrovská nádrž vody skrytá ve skále. Chůze šikmou chodbou podél dopravníku s nadrceným kimberlitem. Přelézáme po ocelových žebřících dopravník a cesta nahoru. První klec do 760 m level; druhá klec až na povrch. Nahoře je zima a světlo. Světlo pálí do očí. Káva v prospektorově kanceláři. Boty od bahna a montérky máme nechat na zemi tam, kde jsme se převlékali. Černoušek v bílém plášti, který nám vaří kafe, je potom vyčistí. Každý si z díry přinesl šutr kimberlitu a teď si je ukazujeme – postupně odjezd. Informační středisko, lístky na Greyhound do Pretorie, odpolední procházka městem. Zpívající děti v modrých školních uniformách jsou náměstím v průvodu. Petr hledá hračkářství, tři černoušci velmi důkladně prohlížející hračky v regálech,

kupujeme chleba – jsme vykázáni ze samošky, protože máme batůžky na zádech, asi bychom do nich mohli něco ukrást. Odmítám tento rasismus a nakonec mi je dovoleno chleba s batůžkem na zádech koupit. Kavárna, večer v čekání na autobus, který odjede do Pretorie až zítra ráno v 01.30.

Sobota, 1. června 2002

Skutečně jsme celou noc trpělivě snášeli jihoafrickou zimu, abychom byli po jedné hodině nachystáni pod zataženou oblohou před informačním centrem, odkud měl být odjezd. Zima leze všude. Autobus přijíždí něco po půl třetí, je plný smradlavých černochů, kteří sedí na místech koupených za naše peníze. Anglicky rozumějí, ale odmítají s námi hovořit o uvolnění našich sedadel. Personálu z autobusu je situace jasná – máme si sednout, kde je volno a být rádi, že jedeme kam chceme. Bezmocnost a ponížení psa stropem z pohnutek „já jsem tu byl dřív, a proto pro mne pravidla neplatí“ je asi ve všech kulturách stejné. Švábi běžící po podlaze, kteří jsou moc rychlí, abych je stihl zašlápnout, zalézají do ventilace. Ranní autobusák v Jo`burgu připomíná Zvonařku v noci, kdy ještě nestihli uklidit. Okolí vypadá jako by se o to nikdy nikdo nesnažil. Prázdnost od lidí, vymáčený a opuštěný nepřátelský městský parter. Vysedáme a opět nasedáme do téhož autobusu, abychom pokračovali mlžnou krajinou po dálnici do Pretorie. Okolní kopce jsou nevysoké, ale jejich horní část – snad to ani

vrcholky nejsou – ukrývá bílošedá mlha přecházející v oblohu. Mrholí, vystupujeme na nádraží v sídelním Krugerově městě. Je půl desáté, nadhazujeme krosny a odcházíme v naději, že nalezneme informační středisko, dozvíme se, jak se dostat odpoledne do Jo`burgu na letiště a mezitím si stihneme prohlédnout město, vytčeným směrem. Město je příjemně živé, je sobota ráno, všude plno černochů proudících ulicemi, auta jezdí a pořád troubí, krosny jsou těžké a náš cíl nejistý. Krámy, okolo kterých procházíme, jsou vesměs kryty mřížovím, ale otevřené, vždy uvnitř alespoň prodavač nebo hlídač. Nejvíce elektronika – mobilní telefony, nábytek, boty a oblečení. Chodníkových prodavačů je tu snad nejvíc, co jsme dosud viděli. Míjíme krámk s vycpanou anebo usušenou buvolí hlavou ve výloze, uvnitř samé organické zbytky – sušená či stažená zvířata a jejich části. Nějaké roští. Po Krugerově třídě na Krugerovo náměstí s bronzovým Krugerovým pomníkem v cylindru. Pouliční fotografové si aranžují kolemjdoucí na Krugerově soše. Informační středisko je přemístěno – zpět na roh Krugerova náměstí. Zpět asi o tři bloky. Za mříží a skleněnými dveřmi sedí ve své kukani vrátná, která sice potvrzuje přítomnost informačního střediska, ale jen přes týden. Teď je sobota a Pretorie necítí potřebu posloužit svým turistům. Opět k soše. Bronzový prezident je ústřední postavou dne. Pavel s Vaškem po našich několika marných pokusech oslovit kolemjdoucí řidiče autobusu, policajta apod. odcházejí zpět k původnímu infocentru, jelikož tam prý asi bude stanoviště autobusů nebo taxíků odjíždějících občas na letiště do Jo`burgu. Zůstáváme s Davidem u zavazadel na Krugerově obrubníku. Kolem všude holubi. Vzduch je jimi natolik nasycen, když krouží v hejnu nad sochou, až obloha potemní a lidé ustrnou v obavě, aby se do nich žádný netrefil. Jediní fotografové holuby nevnímají. Vysoko přelétají černí kvákající ibisi. P&V přinášejí zvěst o autobusu, který sice odjíždí, ale ne odtud a má volno pouze na 13.00, horší je však, že pokladna zavře ve 12.00 a teď je půl. Urychlený přesun k hotelu Protea, odkud je odjezd a kde je kasa. Jde o hotelem zajišťované taxíky. Máme ještě zhruba hodinu na průchod Pretorií, o prohlídce nemůže být příliš řeči, ale jsme po předchozí noci natolik utahaní, že to nikomu moc nevádí. Vybíháme – David zůstává s Proteou u zavazadel. Ulice s kostely rozličných církví. Moderní kameno-ocelově prosklená stavba s cihlovými výplněmi s nápisem „zde je duchovní srdce celého města“. Anglikánský chrám s rozvlákněnými stěnami plnými skleněných postav, které jsou vnitřně jiné než navenek. Stěny z okrově sladkého pískovce, postavy ze skla zalaty v barvě do betonu. Baptisté mají nezáživnou několika-úhelníkovou škatuli s velkými okny, mělkou jehlanovitou střechou a velkou špicí s kamenným křížem uprostřed. Předzahrádky jsou plné náborových letáků a billboardů. Občas také subtropická skalka. Chodníky tvoří udusaná, občas kalužovitá antuka přecházející v hlinu a odpadky. Rozvětvené stromy tenkých černých kmenů se zpeřenými

úzkými jedovatě zelenými listy tvoří klenbu, pod kterou procházíme kolem kostelů. Na druhé straně cesty je zděný plot a několik nedostavěných domů. Průmyslové dvory. Černoši, kteří nás míjejí. Krámky jsou lidmi více naplněny, ulice plné černých hlav, hlasů a rukou. Někdo hraje uprostřed ulice na piáno. Stánky s peněženkami, náramky a obaly na mobilní telefony. Neustále pokřikující auta svými klaxony. Přes ulici letí vzduchem tři ohnivé kobyly z bronzu. Domy jsou betonové, cihlové, vysoké, skleněné, velmi nízké – jen třeba dvě podlaží s ocelovými schodišti s kulatými okny do zahrady plné odpadků a jiné zase z kamene jako historické kulisy z jiné doby. Lidé vylámali kámen z hor, vydláždili jím zem, postavili zde své domy a nakonec kolem udělali strašný svinčík. Palmy. aloe a zelená, nakrátko pevně střižená tráva. Přesto je tohle město obrovsky sympatické svým životem a přívětivostí. Má hodně z jižně evropských měst, která znám. Muzeum s kostrami betonových dinosaurů a pravé velryby v předzahrádce. Ve vestibulu vycpaný slon. Dva. Ten druhý je malinký. Obrovitá ocelová voliéra v zadním dvoře. Námořní úřad (?) s kotvami před vstupními dveřmi. Odjezd na JIA. V taxíku usínám. Letiště, KLM, klobouk s big 5 a pohled Jo`burgu fisheye. Noční velkoměsto se mění modře temnou nocí v blikající a stále menší svojí vlastní světelnou mapu. Boeing 747.

Vávra si nechal na poslední chvíli na letišti v Jo`burgu podepsat i s věnováním svůj pas od Miss of South Afrika. Kupodivu mu jej vzápětí na Hlavním nádraží v Praze ukradli...

